

Zygmunt Perz

"Schuld und religiöse Erfahrung",
Karl Karényi, Hermann Levin
Goldschmidt, Georg Picht, Josef
Rudin, Freiburg i. Br. 1968 :
[recenzja]

Collectanea Theologica 41/2, 208

1971

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Schuld und religiöse Erfahrung (Karl Kerényi, Hermann Levin Goldschmidt, Georg Picht, Josef Rudin), Freiburg i. Br. 1968, Herder, s. 78.

Zagadnienie poczucia winy znajduje się na styku problematyki moralnej i religijnej. Wiąże się bezpośrednio z problemem zła i kary. Można powiedzieć, że jest ono wynikiem poglądu na stosunek moralności i religii. Zależy również od poglądu na zakorzenienie tych dwóch dziedzin życia w głębinach psychiki ludzkiej.

Zagadnieniu powiązania poczucia winy z przeżyciami religijnymi został poświęcony szósty zeszyt herderowskiej serii *Weltgespräch*. Chodzi w niej o wymianę poglądów i dyskusję między ludźmi o różnych światopoglądach w celu nawiązania dialogu na wspólne tematy odnoszące się do istnienia ludzkiego. Wypowiedzi dobiera się pod kątem naświetlenia danego zagadnienia z pozycji istotnie ważnych źródeł współczesnej mentalności.

Pierwsze opracowanie przedstawionego obecnie zeszytu poświęcono problemowi kary i winy na przykładzie historii Prometeusza z mitologii greckiej (Karl Kerényi). W następnym artykule spotykamy się z tym zagadnieniem w naświetleniu inspirowanym przez religię żydowską (Hermann Levin Goldschmidt). Trzeci głos w dyskusji na ten temat porusza sprawę genezy moralności w poglądach Nietzschego (Georg Picht). Psychologiczny aspekt zagadnienia dochodzi do głosu w ostatnim opracowaniu, które omawia sprawę winy w ujęciu psychologii głębi C. G. Junga (Josef Rudin). Autor tego opracowania podkreśla, że według Junga poczucie winy nie jest nabyte, nie zostało narzucone człowiekowi przez otoczenie i wychowanie, lecz stanowi *das existenzielle debitum des Menschen* (s. 71).

Omawiany zeszyt *Weltgespräch* rzuca wiele światła na zagadnienie winy moralnej, które nęka wielu ludzi, a tak różnie bywa przez nich interpretowane. Publikacja wydana w celu wzajemnego zrozumienia i zbliżenia ludzi między sobą jest przejawem podjęcia inicjatywy otwartego dialogu światopoglądowego.

Ks. Zygmunt Jerz SJ, Warszawa

Alfred de SORAS, *Moral der zwischenstaatlichen Beziehungen. Prinzipien und Direktiven der internationalen Moral*, Aschaffenburg 1969, Paul Pattloch Verlag, s. 124.

Do niedawna problematyka moralna stosunków między państwami ograniczała się do klasycznego traktatu „o wojnie”. Postęp techniczny i w ślad za nim rozwój komunikacji i audiowizualnego przekazu, nie mówiąc już o mocy i zasięgu działania broni rakietowej i nuklearnej, stawia obecnie w ostrym świetle zagadnienia moralności stosunków międzynarodowych.

W ramach wydawnictwa encyklopedycznego *Der Christ in der Welt* ukażało się opracowanie na temat moralności wzajemnych stosunków między państwami. Zamierzeniem autora zgodnie z założeniami wydawnictwa było naszkicowanie podstawowych zasad i dyrektyw moralności międzynarodowej z uwzględnieniem górnych problemów współczesnego świata. Można powiedzieć, że publikacja stanowi rzetelne i zarazem przystępne wprowadzenie w dziedzinę moralności stosunków między narodami i państwami. W kolejnych rozdziałach autor porusza zagadnienie pojęcia, adresatów i celu tej dziedziny moralności, szkicuje podstawowe zasady i postulaty z uwagi na współczesne położenie świata, zwraca uwagę na zasady etyki organizacji międzynarodowych z ONZ na czele.

Ważniejsze, jego zdaniem, od struktur organizacyjnych jest kształtowanie właściwej postawy etycznej: przewyżnianie nacjonalizmu, rasizmu, poszanowanie praw mniejszości narodowych, poczucie wspólnoty ogólnoludzkiej itp.